

NORMATIVA

Normativa para a elaboración do Traballo de fin de Máster en Avogacía pola Universidade de Vigo (Campus de Vigo e Campus de Pontevedra)

Versión consolidada:

Facultade de Ciencias
Xurídicas e do Traballo

Universidade de Vigo

NORMATIVA PARA A ELABORACIÓN DO TRABALLO FIN DE MÁSTER EN AVOGACÍA POLA UNIVERSIDADE DE VIGO (Campus de Vigo e Campus de Pontevedra)¹

PREÁMBULO

O Real Decreto 1393/2007, de 29 de outubro, polo que se establece a ordenación das ensinanzas universitarias oficiais dispón nas Directrices para o deseño de títulos de Máster Universitario (art. 15) que estas ensinanzas concluirán coa elaboración e defensa pública dun Traballo de Fin de Máster (en adiante TFM), que terá entre 6 y 30 créditos.

Pola súa banda, o Regulamento de Estudos Oficiais de Posgrao (aprobado en Consello de Goberno de 14 de marzo de 2007 e modificado polo Consello de Goberno de 16 de abril de 2010) establece no seu artigo 2 baixo a rúbrica “Planificación das ensinanzas” que o traballo Fin de Máster é obrigatorio, e deberá estar orientado á avaliación das competencias xerais asociadas á titulación. O número de créditos mínimo e máximo do TFM deberá cumprir as normativas autonómica e estatal vixentes. (A normativa da Universidade sobre o TFM está pendente de elaboración).

As normas de estudos de Máster e a Memoria do Título de Máster en Avogacía pola Universidade de Vigo, avaliada positivamente pola ACSUG, inclúen a elaboración e exposición do referido TFM por parte do alumnado desta titulación, e dispoñen que a Comisión Académica aprobará unha normativa interna para a súa xestión.

Consonte con todo o anterior, elaborouse a presente normativa para a realización do TFM en Avogacía pola Universidade de Vigo.

CAPÍTULO I. DISPOSICIÓNS XERAIS

Artigo 1. Obxecto

A presente normativa ten por obxecto regular a definición, titorías, procedemento de elaboración, presentación e defensa pública, avaliación e revisión do Traballo Fin de Máster en Avogacía (campus de Vigo e Pontevedra).

Artigo 2. Comisión de Traballos Fin de Máster

Correspóndelle á Comisión Académica do Máster a aplicación e interpretación desta normativa interna.

Artigo 3. Definición do TFM

1. O TFM forma parte do plano de estudos do Máster en Avogacía, no que se lle asigna unha carga de 6 Créditos ECTS.
2. O TFM deberá ser realizado de xeito persoal polo alumno/a seguindo as orientacións dun titor/a. O TFG é un traballo individual e orixinal, que cada estudante realizará de maneira autónoma baixo titorización docente, e debe permitirlle mostrar, de forma integrada, a adquisición dos contidos formativos e as competencias asociadas ao título. En ningún caso pode ser un traballo presentado con anterioridade polo/a estudante nalguna materia de calquera outra titulación.
3. O TFM estará orientado a que o alumno/a amose a capacidade de integración dos diversos contidos formativos recibidos e a adquisición das competencias vencelladas co Máster que

---

¹ Modificada na CAM celebrada o 12 de novembro de 2014, na CAM celebrada o 3 de marzo de 2015, na CAM celebrada o 16 de marzo de 2016 e na CAM celebrada o 7 de xullo de 2021. Modificación aprobada na Xunta de Facultade celebrada o 8 de xullo de 2021.

curso. En particular, deberá contribuír ao desenvolvemento das seguintes:

- a) Capacidade para definir a metodoloxía dun proxecto e formular un plan de traballo relacionado con un ou varios dos ámbitos de coñecemento presentes no Máster;
- b) Capacidade para realizar o traballo proxectado;
- c) Capacidade para presentar e defender publicamente o TFM.

4. A avaliación do TFM será responsabilidade dos Tribunais constituídos de acordo co establecido no artigo 7 do presente texto.

Artigo 4. Autoría do TFM

1. O TFM será elaborado de xeito individual por cada un dos alumnos/as matriculados en forma e prazo nesta materia do Máster.
2. A titularidade dos dereitos de propiedade intelectual corresponderá ao/á autor/a do TFM. Poderá ser compartida co/coa titor/a de conformidade coa normativa vixente sobre a materia.

Artigo 5. Titor/a

1. A titorización consistirá en supervisar e orientar o/a estudante na temática, metodoloxía, elaboración, presentación e calquera outro aspecto académico relativo ao TFM; así como, facilitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a presentación e a defensa do mesmo.
2. As tarefas de titorización, avaliación e cualificación dos TFM forman parte das obrigas docentes do profesorado.
3. Todos os TFM terán un/unha titor/a que será profesor/a do Máster e que orientará e supervisará a elaboración do TFM ao longo de toda a súa duración para a consecución dos obxectivos e o desenvolvemento das competencias.
4. Todos/as os/as profesores/as do Máster poderán actuar como tutores/as.
5. Todos/as os/as profesores/as do Máster estarán obrigados a titorizar, se son requiridos para iso, polo menos un TFM.
6. Cada curso académico a Comisión Académica determinará o número máximo de traballos que titorizará cada profesor/a atendendo ao número de alumnos/as matriculados/as na materia.
7. Se a natureza dun TFM o requirise, a Comisión Académica do Máster poderá autorizar a co-titoría do TFM.
8. Nos casos de baixa prolongada dalgún titor/a, ou da súa desvinculación do Máster, a Comisión Académica asignará un/unha novo/a titor/a para o TFM do/da alumno/a afectado/a.

Artigo 6. Tribunal avaliador do TFM

1. Ao comezo do cuadrimestre correspondente, serán nomeados os Tribunais avaliadores do TFM que actuarán nas convocatorias oficiais de cada curso académico.
2. Os Tribunais estarán compostos por tres membros: presidente/a, secretario/a e vogal. En todo caso o/a Presidente/a do Tribunal e o/a Secretario/a deberán ser uns/unhas docentes do Máster con vinculación permanente á Universidade de Vigo e o/a Vogal será un/unha avogado/a que teña docencia no Máster. Seguiranse os criterios de categoría docente e antigüidade para a determinación do/da Presidente/a e do/da Secretario/a.
3. Os/as profesores/as que integren os Tribunais serán elixidos por sorteo. Por cada un dos

tribunais os/as tres primeiros/as profesores/as que saian no sorteo actuarán como titulares e os tres seguintes como suplentes. Excepcionalmente, a proposta da Comisión Académica do Máster, debidamente fundamentada, poderá facerse un sorteo para cubrir a vacante dun posto no Tribunal que non puidera ser cuberta polo/a suplente.

4. Do concurso para a formación dos Tribunais quedarán excluídos, na medida do posible, aqueles/as profesores/as que tivesen formado parte dos Tribunais avaliadores no curso académico precedente.

5. Os membros suplentes dos Tribunais actuarán en substitución xustificada dos membros titulares.

6. Os/as coordinadores/as académico/a e profesional do Máster distribuirán os traballos entre os Tribunais atendendo á temática do traballo e a especialización dos membros do Tribunal. En todo caso, non se lle asignará ao Tribunal os traballos titorizados por algún dos seus membros.

CAPÍTULO II: DA MATRÍCULA E DAS PROPOSTAS TEMÁTICAS

Artigo 7. Matrícula no TFM

Para que o alumnado poida matricularse na materia TFM será requisito imprescindible estar matriculado en todas as materias requiridas para finalizar o plan de estudos. A matrícula do TFM realizarase nos períodos oficiais e dará dereito a dúas oportunidades de avaliación nun mesmo curso académico. O réxime da matrícula do TFM será a mesma que a de calquera outra materia.

Artigo 8. Presentación de propostas temáticas

Para a presentación e aprobación de propostas temáticas de TFM seguirase o seguinte procedemento:

1.- O/a coordinador/a profesional antes de finalizar o primeiro curso académico solicitará ao profesorado do Máster que realice as propostas temáticas correspondentes aos TFM do curso académico seguinte. Proporá aos/ás alumnos/as, antes do día vinte de outubro de cada ano, unha lista de temas para que poidan elixir un deles para o seu TFM nos seguintes dez días naturais á proposta, comunicándoo ao/á coordinador/a.

2.- Unha vez escollido o tema polo alumno/a, o/a coordinador/a profesional asignaralle un titor/a para o TFM tendo en conta a temática do mesmo, as preferencias da/o alumno/a eo límite máximo de traballos que, consonte aprobe a CAM en cada curso académico, poida titorizar cada profesor/a. En caso de coincidencia nas preferencias manifestadas por dous ou máis alumnos/as será determinante o expediente académico.

3.- A CAM aprobará a proposta de TFM realizada polo/a alumno/a segundo o documento oficial correspondente (do cal o modelo acompáñase no Anexo I da presente normativa). Esta proposta conterà polo menos a seguinte información:

- Alumno/a.
- Titor/a co seu visto e praxe.
- Título.
- Breve memoria indicando o tema do traballo, os seus obxectivos e a formulación do mesmo, que se entregará como anexo á proposta, cunha extensión máxima de dúas páxinas en formato DIN A4.

Artigo 9. Asignación proxecto e titor/a

1. As devanditas asignacións de titor/a e proposta temática terán unha validez de un curso académico. Unha vez transcorrido dito curso deberá realizarse un novo proceso de asignación de titor/a e de proposta temática.
2. Calquera conflito en relación coas propostas de TFM será analizado e resolto tendo en conta as circunstancias de cada caso pola Comisión Académica.

CAPÍTULO III: DA PRESENTACIÓN PÚBLICA E AVALIACIÓN DOS TFM

Artigo 10. Solicitude de presentación pública do TFM

1. A presentación pública e avaliación do TFM farase no correspondente período de exames, segundo a matrícula en vigor.
2. O alumno/a solicitará a presentación e avaliación do TFM ao longo do cuadrimestre do segundo curso académico e, en todo caso, co visto e prace do seu respectivo titor/a. No Anexo II desta normativa engádese un modelo de solicitude de presentación pública do TFM.
3. A solicitude de presentación, dirixida á Comisión, deberá ir acompañada de catro exemplares en papel do TFM co visto e prace do/a titor/a académico/a e, ademais, enviárase por correo electrónico ao enderezo que previamente se indique unha versión do TFG en pdf. No pdf constará o NIF, nome e apelidos, título do traballo. Ademais, no texto do correo electrónico, co pdf adxunto, o/a alumno/a fará constar todos os devanditos datos.
4. A efectos de avaliación, o titor/a académico/a emitirá un informe no que valorará e cualificará o labor realizado polo/pola alumno/a durante o período de elaboración do TFM.
5. En atención ás solicitudes presentadas, o Tribunal avaliador establecerá e publicará a orde para a celebración do acto de presentación pública do TFM. Polo menos, fixaranse dúas datas para a convocatoria ordinaria e extraordinaria, respectivamente.

Artigo 11. Regras de elaboración do TFM

O TFM terá una estrutura que respectará as pautas recollidas no Anexo III desta normativa interna.

Artigo 12. Acto de presentación pública do TFM

1. O acto de presentación será realizado polo/pola alumno/a en sesión pública na data e hora asignadas.
2. O/A alumno/a exporá nun tempo máximo de quince minutos un resumo do TFM e dos principais resultados e conclusións acadados. Posteriormente, sen superar os quince minutos, os membros do Tribunal avaliador realizarán as observacións e formularán as preguntas, ao/á alumno/a, que estimen oportunas sobre o traballo, cunha réplica deste/desta de ata quince minutos.
3. O tribunal encargado de avaliar o acto de defensa do Traballo Fin de Master poderá acordar a gravación, só da voz ou da voz e a imaxe, das intervencións do alumnado. Esta gravación, está amparada polo artigo 6.1.e) do Regulamento (UE) 2016/679 e polo artigo 46.3 da Lei orgánica 6/2001, non precisaría do consentimento dos/das estudantes, sen prexuízode que, con carácter previo á intervención de cada alumno/a que vaia proceder á defensa do seu TFM, o tribunal lle deberá proporcionar a oportuna información en materia de protección de datos, facendo especial referencia a que finalidade, conservación e cesión están en relación coa avaliación e, de ser o caso, revisión da proba de avaliación.

A información a cada unha das persoas interesadas constará rexistrada tamén na propia

gravación, sexa esta única para toda a sesión ou individualizada para cada estudante.

4. No caso de que por motivos relacionados coa concreta situación persoal algunha das persoas interesadas exercese motivadamente o seu dereito de oposición, se o tribunal accedese ao seu pedimento farao constar en acta e adoptará as medidas adecuadas para garantir que se poidan acadar as finalidades perseguidas coa gravación da intervención.

Artigo 13. Avaliación e cualificación do TFM

1. Celebrado o acto de presentación pública do TFM, o Tribunal avaliador deliberará sobre a cualificación tomando en consideración o informe emitido polo/pola titor/a académico/a, a calidade do contido do TFM, así como a propia exposición, en particular, a claridade expositiva e a capacidade de debate e defensa argumental do/da alumno/a. Na avaliación aplicaranse os seguintes criterios:

1.- Informes dos titores: Ata 2 puntos

2.- Calidade do contido: Ata 5 puntos

a) Metodoloxía: máx. 2

b) Calidade da redacción: máx. 1

c) Conclusións: máx. 2

3.- Exposición: Ata 3 puntos

a) Claridade expositiva: máx. 2

b) Capacidade de debate e defensa argumental: máx. 1

Aos efectos da ponderación do apartado 1 o/a titor /a deberá emitir unha puntuación numérica sobre base 10.

2. A cualificación final será a resultante da media aritmética das notas atribuídas por cada un dos membros do Tribunal avaliador.

3. Ao remate da avaliación e cualificación da totalidade do TFM, o Tribunal avaliador poderá conceder a mención de matrícula de honra de conformidade coa normativa vixente na Universidade de Vigo.

4. No caso de que o TFM non acade a cualificación mínima de aprobado (5), o Tribunal deberá indicar aqueles aspectos susceptibles de corrección e mellora para obter polo menos a devandita cualificación.

5. No anterior suposto, o/a alumno/a poderá presentar novamente o TFM á consideración do Tribunal avaliador na convocatoria extraordinaria.

Artigo 14. Revisión de cualificación do TFM

1. No prazo de cinco días contados desde a celebración do acto de presentación, o/a alumno/a poderá solicitar a revisión da cualificación outorgada ao TFM.

2. Na solicitude de revisión deberán constar, expresa e motivadamente, os aspectos concretos do TFM que fundamentan a discrepancia coa cualificación outorgada.

3. No prazo de 10 días a contar dende a presentación da devandita solicitude, o Tribunal avaliador resolverá fundamentadamente.

Artigo 15. Arquivo de TFM

Os TFM que obtivesen a cualificación mínima de aprobado (5) integrarán un arquivo de TFM en formato dixital baixo a custodia da Biblioteca da Facultade de Ciencias Xurídicas

e do Traballo.

Artigo 16. Normas supletorias

En todos aqueles aspectos non previstos nesta normativa interna será de aplicación a normativa da Universidade de Vigo e demais normativas xerais vixentes.

DISPOSICIÓN FINAL

Esta normativa interna entrará en vigor ao día seguinte da súa aprobación pola Comisión Académica.

ANEXO I

MODELO DE SOLICITUDE DE PROPOSTA TFM

ALUMNO/A	Nome e apelidos	Sinatura
PROFESOR/A	Nome e apelidos	Sinatura
PROPOSTA TEMÁTICA		
TÍTULO		
MEMORIA (Orientación, obxectivos, metodoloxía,etc.)		

(Lugar e data)

Sinatura do alumno/a	Sinatura do profesor/a
-----------------------------	-------------------------------

Á COMISIÓN ACADÉMICA DO MÁSTER EN AVOGACÍA

ANEXO II

MODELO DE SOLICITUDE DE PRESENTACIÓN PÚBLICA E AVALIACIÓN DO TRABALLO FIN DE MASTER

D./DNA. _____ D.N.I _____

EXPÓN:

Primeiro, que está matriculado/a na materia Traballo Fin de Máster no presente curso académico.

Segundo, que cumpre as condicións xerais esixidas para a presentación pública e avaliación do Traballo Fin de Máster e, especificamente, as establecidas no artigo 11 da normativa interna de elaboración do Traballo de Fin de Máster.

Polo que, SOLICITA:

A realización do acto de presentación pública e avaliación do Traballo Fin de Máster titulado:

_____ do cal é titor/a D./Dna. _____

Vigo, ____ de _____ de 20 ____

O/A alumno/a

Visto e prace do Titor/a

Documentación que se achega:

1. Modelo de solicitude debidamente cumprimentado.
2. Catro exemplares do Traballo Fin de Máster co visto e prace do titor/a²
3. Documentación adicional (opcional).
4. Certificación académica.
5. Informe do/a titor/a no que conste a súa cualificación numérica

Á COMISIÓN ACADÉMICA DO MÁSTER EN AVOGACÍA

² Enviárase por correo electrónico unha versión do TFG en pdf. No pdf constará o NIF, nome e apelidos, título do traballo. Ademais, no texto do correo electrónico co pdf adxunto o/a alumno/a fará constar todos os devanditos datos.

ANEXO III

REGRAS PARA A ELABORACIÓN DOS TFM

I. LÍNGUA DOS TRABALLOS

Os TFM poderán presentarse e defenderse en galego ou castelán.

II. ORIXINALIDADE E CARÁCTER INÉDITO DOS TFM

Os TFM serán necesariamente traballos orixinais e inéditos.

III. CARÁCTER CIENTÍFICO DOS TRABALLOS

Os TFM que se presenten deberán conter necesariamente a formulación do tema, o seu desenvolvemento e as conclusións obtidas.

Os TFM irán precedidos de tres apartados previos:

- a) Un resumo.
- b) O elenco de palabras clave do estudo.
- c) Un sumario global ou índice que recolla a totalidade de epígrafes do TFM. As conclusións deben quedar debidamente destacadas.

IV. EXTENSIÓN E FORMATO DOS TRABALLOS

Os traballos terán una extensión comprendida entre as 30 e 50 páxinas. Deberán remitirse en formato *pdf*. O corpo do texto principal presentarase en letra Times New Roman no tamaño 12 e terá entreliñado de 1,5. As notas ao pé de páxina terán tamaño 10 da mesma letra e entreliñado sinxelo.

Marxes do documento:

Marxe superior: 2.5 cm

Marxe dereito: 2.5 cm

Marxe inferior: 2.5 cm

Marxe esquerdo: 2.5 cm

A presentación en papel deberá conter unha portada na que conste: título do traballo, autor/a, titor/a, curso académico e titulación.

V. CITA DE REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

As regras de presentación das citas e referencias que a continuación se recollen seguen as pautas máis comúns ás que se adaptan as investigacións xurídicas.

PAUTAS METODOLÓXICAS

A primeira vez que unha obra sexa citada farase unha cita completa da mesma en nota ao pé, conforme aos seguintes formatos:

Identificación do/da autor/a ou autores/as: apelido (ou, apelidos) e inicial do nome do/da autor/a, en maiúsculas ou versaletas, separados por unha coma e rematado con un punto. Exemplo: RODRÍGUEZ, M.; FOUZ GUITIÁN, B. (A separación entre autores/as farase con punto e coma).

A continuación haberá de diferenciarse segundo o tipo de traballo citado:

- **Libro:** título del libro en cursiva, seguido do número de edición (se hai máis de unha), editorial, localidade de edición e ano da mesma.

Exemplo: RAMOS MARVELO, P.; *Incidencia de la protección del medio ambiente en el uso del suelo*, Bosch, Barcelona, 2011.

A separación entre o nome do/da autor/a e o título farase a través de punto e coma, e a separación do resto de indicacións referidas a través de comas.

- **Artigo en publicación periódica (revista):** título do artigo entre comiñas, título da revista en cursiva –se a revista é coñecida comunmente con algún acrónimo, este tamén haberá de indicarse–, ano de edición, páxina inicial e final do artigo, ou páxina concretado artigo no que consta o se trata o que se está a comentar.

Exemplo 1: RAMOS MARVELOS, P.; “Problemas derivados de la aplicación inmediata de la evacuación ambiental estratéxica a los instrumentos de planeamento urbanístico”, *Revista de Derecho Ambiental* (RDA), nº 17, 2011, págs. 89-112.

Exemplo 2: RAMOS MARVELOS, P.; “Problemas derivados de la aplicación inmediata de la evaluación ambiental estratéxica a los instrumentos de planeamiento urbanístico”, *Revista de Derecho Ambiental* (RDA), nº 17, 2011, pág. 98.

- **Capítulo en colección de escritos de varios/as autores/as:** título do capítulo ou achega escrita entre comiñas, título da obra colectiva en cursiva, mención –de ser o caso- do nome do/da coordinador/a, director/a ou editor/a da obra conxunta, e, a continuación, mención da localidade e do ano de edición, páxina inicial e final do capítulo, ou páxina concreta no que consta o que se trata ou o que se está a comentar.

Exemplo 1: RAMOS MARVELOS, F.; “La firma electrónica”, *Derecho y nuevas tecnologías*, (Dir. SERRA DOMÍNGUEZ, M.), Paitur, Madrid, 2011, págs. 30-65

Exemplo 2: RAMOS MARVELOS, F.; “La firma electrónica”, *Derecho y nuevas tecnologías*, (Dir. SERRA DOMÍNGUEZ, M.), Paitur, Madrid, 2011, pág. 47.

- **Obra en co-autoría:** os/as autores/as serán mencionados pola orde en que figuren no libro, artigo u outro tipo de escrito.

Exemplo: RODRÍGUEZ, M.; FOUZ GUITIÁN, B.; JUÁREZ TERRIOR, A.; E; *El turismo en el siglo XIX*, Paitur, Madrid, 2004.

As posteriores citas da mesma obra serán abreviadas, mencionándose, unicamente, o apelido (ou apelidos, de selo caso), do/da autor/a ou dos/das autores/as, e unha abreviatura do título da obra, seguida de tres puntos suspensivos entre paréntese e da indicación “*opus cit.*,” (obra xa citada).

Exemplo: RAMOS MARVELOS, J.; “Problemas derivados de la aplicación, (...), *opus cit.*, pág. 35.

Modo de indicar as páxinas da obra ás que se refire a cita: farase coa abreviatura “pág.” ou “págs.” dependendo de se quere aludir a una ou máis páxinas.

Cita de documentos oficiais de organismos recoñecidos: empregárase o modo de cita oficial dos mesmos.

Cita de traballos localizables en páxinas web: Se a cita é de carácter xeral colocárase o *home page* e se é de carácter especial deberá colocarse en primeiro lugar a referencia ao traballo que se quere referir, e a dirección do *link* onde aparece a información, “*home page*”. Deberase indicar tamén a última data da consulta, dado que a información das páxinas web cambia a miúdo ou, incluso, desaparece.

Exemplo:

a) Cita de carácter xeral:

www.mfom.es

b) Cita de carácter especial:

RAMOS MARVELOS, P.; “Problemas derivados de la aplicación inmediata de la evaluación ambiental estratégica a los instrumentos de planeamiento urbanístico”, *Revista de Derecho Ambiental (RDA)*, <http://webs.xacobeas.com/papers.pdf>.(19/01/2012)

VI. BIBLIOGRAFÍA E NOTAS A PÉ

Nos TFM debe incluírse un epígrafe final no que se recolla toda a bibliografía consultada para a súa elaboración

As notas ao pé irán incluídas ao longo do texto, segundo se vaian precisando, e non ao final do traballo.